

Kraków apeluje do Ministerstwa Kultury o nową ustawę o ochronie zabytków

2026-05-04

Rada Miasta przyjęła zdecydowaną większością rezolucję domagającą się całościowej reformy systemu ochrony dziedzictwa.

Podczas sesji 22 kwietnia Rada Miasta Krakowa podjęła rezolucję w sprawie pilnego opracowania nowej, kompleksowej ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Dokument skierowany jest do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Projekt rezolucji, przygotowany przez radnych z Komisji Kultury i Ochrony Zabytków, odpowiada na narastające problemy systemowe związane z obowiązującą ustawą z 23 lipca 2003 roku. Wielokrotne nowelizacje przepisów doprowadziły do utraty pierwotnej spójności systemu ochrony dziedzictwa – argumentują autorzy dokumentu.

Kraków ma szczególną odpowiedzialność

W uzasadnieniu rezolucji podkreślono, że Kraków jako miasto o wyjątkowej koncentracji dóbr kultury, w tym obiektów wpisanych na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, posiada szczególną odpowiedzialność za zachowanie wartości kulturowych dla przyszłych pokoleń. Krakowska tkanka miejska jest unikalna także ze względu na niezwykle w skali Polski ocalenie większości jej struktury od zniszczeń II wojny światowej.

Eksperci środowiska konserwatorskiego wskazują jednoznacznie, że system ochrony zabytków wymaga nie kolejnych cząstkowych poprawek, lecz całościowej reformy. Praktyka samorządowa potwierdza, że obecne rozwiązania prawne nie odpowiadają złożoności problemów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego w dużych ośrodkach historycznych.

Procedury czasochłonne i nieadekwatne

Radni zwrócili uwagę, że wiele procedur jest czasochłonnych i nieadekwatnych do realnych potrzeb. Niektóre rozwiązania ograniczają efektywność współpracy między administracją rządową i samorządową – wskazano w tekście rezolucji.

- Wielokrotnie nowelizowana utraciła swoją pierwotną spójność. Jak wskazują przedstawiciele środowisk konserwatorskich, obecne regulacje nie przystają do współczesnych wyzwań, zwłaszcza w miastach o tak wyjątkowym dziedzictwie jak Kraków — mówiła radna Eliza Dydyńska-Czesak, przedstawiająca projekt rezolucji podczas sesji.

Postulaty zawarte w rezolucji

Autorzy dokumentu postulują szerokie włączenie w proces tworzenia nowych przepisów samorządów, ekspertów oraz organizacji społecznych. Chcą, aby tworzone regulacje odpowiadały realnym potrzebom i doświadczeniom praktyków ochrony dziedzictwa.

Rezolucja zwraca również uwagę na kwestie organizacyjne, postulując m.in. o wzmocnienie kadrowe i kompetencyjne służb konserwatorskich, także m.in. o rozszerzenie ochrony nie tylko na obiekty wpisane do rejestru, ale też na zabytki niemające formalnej ochrony, posiadające istotną wartość kulturową. Zwraca uwagę na szczególne wsparcie dla zabytkowych budynków drewnianych i dziedzictwa postindustrialnego.

Warta podkreślenia jest także zaproponowana pracownikom kultury i ochrony zabytków inspiracja w postaci Archiwum Detalu Architektonicznego w Zurychu. Jest to magazyn elementów wyposażenia wnętrz, które zostały usunięte z zabytkowych nieruchomości. Architekci i właściciele budynków zabytkowych mogą tam pozyskać oryginalne elementy wyposażenia z epoki, które były potrzebne do renowacji ich nieruchomości.

Pozytywne przykłady z Krakowa

Radni docenili również pozytywne inicjatywy podejmowane już w Krakowie. Nowa Huta poprzez udział w Stowarzyszeniu Atrium współtworzy międzynarodowy szlak kulturowy poświęcony architekturze XX wieku powstałej w okresie reżimów totalitarnych, co pokazuje, że nawet trudne dziedzictwo może być świadomie chronione i twórczo interpretowane.

Cieszyć powinno również utworzenie w Krakowie pierwszego w Polsce Branżowego Centrum Umiejętności w dziedzinie renowacji elementów architektury. Jak zaznaczono w rezolucji, inwestycja w kompetencje pracowników jest konieczna – żadna reforma systemowa nie będzie skuteczna bez sprawnych instytucji i dobrze przeszkolonych specjalistów.

Głos miasta UNESCO

Rada Miasta Krakowa, jako reprezentantka miasta o wyjątkowym dziedzictwie wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, ma nie tylko prawo, ale i obowiązek zabierać głos w sprawach ochrony zabytków – podkreślono w rezolucji.

Dokument został przyjęty bez głosów sprzeciwu, co świadczy o szerokiej zgodzie radnych na konieczność zmian w systemie ochrony dziedzictwa kulturowego.